FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J. KOKOTT fremsat den 4. marts 2010[1]

I — Indledning

1. Den foreliggende sag angår en af de sidste tjenestemandssager, hvori Domstolen træffer afgørelse som appelinstans. Den rejser principielle spørgsmål af væsentlig betydning, dels for fremtidig retspraksis vedrørende europæisk tjenestemandsret, men dels også for praksis uden for dette sagsområde. Domstolen har navnlig i forbindelse med det andet appelanbringende anledning til at belyse Unionens retsinstansers fulde prøvelsesret nærmere.

2. Baggrunden for den foreliggende sag kan sammenfattes således: Christos Gogos, der er tjenestemand i Europa-Kommissionen, deltog i en intern udvælgelsesprøve med henblik på forfremmelse fra sin hidtidige indplacering i kategori B til den daværende kategori A. Som følge af en procedurefejl blev hans mundtlige prøve gentaget to gange, således at Christos Gogos først bestod prøven i tredje forsøg og ca. fem år efter de øvrige bestående ansøgere, som var blevet optaget på listen over egnede ansøgere. Som følge af forsinkelsen fik Christos Gogos ikke mulighed for væsentligt tidligere, end det faktisk skete, at blive udnævnt til en stilling i kategori A og at blive forfremmet inden for den nye lønklasse. Christos Gogos finder, at Kommissionen umiddelbart burde have indplaceret ham i lønklasse A 6 som kompensation for denne forsinkelse. Kommissionen indplacerede ham imidlertid rent faktisk kun i den lavere lønklasse A 7.

3. Ved dom af 15. oktober 2008[2] (herefter »den anfægtede dom«) gav Retten i Første Instans ikke sagsøgeren medhold i hans søgsmål til prøvelse af ansættelsesmyndighedens afgørelse om at indplacere ham i lønklasse A 7. Christos Gogos har under sin appel gjort gældende, at Retten har begået retlige fejl, og har anfægtet, at Retten ikke ex officio har tilkendt ham en erstatning. Han kræver endvidere en særskilt erstatning for den — efter hans opfattelse urimeligt lange — sagsbehandlingstid for førsteinstansen.

4. Den foreliggende sag skal ganske vist afgøres på grundlag af den »tidligere« retsstilling, som var gældende indtil den 30. april 2004, dvs. inden den »store reform« af den europæiske tjenestemandsret ved forordning (EF) nr. 723/2004[3]. De retlige spørgsmål, som Domstolen skal tage stilling til vedrørende fuld prøvelsesret og erstatning for tab af muligheder, har imidlertid på ingen måde

1 — Originalsprog: tysk.

2 — Rettens dom af 15.10.2008, sag T-66/04, Gogos mod Kommissionen, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser.

3 — Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 723/2004 af 22.3.2004 om ændring af vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og af ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne (EUT L 124, s. 1).

mistet deres betydning, heller ikke i betragtning af den nye retsstilling, som har været gældende siden den 1. maj 2004.

II — Retsforskrifter

5. De relevante retsregler for den foreliggende sag findes i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) i den affattelse, der var gældende indtil den 30. april 2004[4]. Vedtægtens artikel 5, stk. 1, regulerede dengang karrierestrukturen for Fællesskabernes tjenestemænd således:

»Stillingerne i henhold til denne vedtægt inddeles i nedadstigende hierarkisk orden efter arten og betydningen af de opgaver, de svarer til, i fire kategorier: A, B, C og D.

Kategori A omfatter otte lønklasser fordelt på stillingsgrupper, som i almindelighed omfatter to lønklasser svarende til en styrings- eller en rådgivende funktion, der kræver universitetsuddannelse eller hermed ligestillede faglige kundskaber.

Kategori B omfatter fem lønklasser fordelt på stillingsgrupper, som i almindelighed omfatter to lønklasser svarende til sagsbehandlende funktioner, der kræver gymnasieuddannelse eller hermed ligestillet uddannelse eller faglige kundskaber. […]«

6. Vedtægtens artikel 45, stk. 2, bestemte endvidere følgende:

»En tjenestemands overgang fra en tjenestegruppe eller kategori til en anden tjenestegruppe eller højere kategori kan kun finde sted på grundlag af en udvælgelsesprøve.«

7. Vedtægtens artikel 31 indeholdt følgende bestemmelse:

»1. De [...] udvalgte ansøgere udnævnes til:

— tjenestemænd i kategori A [...]: i den laveste lønklasse i deres kategori eller tjenestegruppe

4 — Vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne, der trådte i kraft den 5.3.1968, som fastsat i artikel 2 og 3 i Rådets forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 259/68 af 29.2.1968 (EFT 1968 I, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 1473/72 af 30.6.1972 (EFT 1972 III, s. 672).

[…]

2. Ansættelsesmyndigheden kan dog inden for følgende grænser fravige ovennævnte bestemmelser:

a) lønklasserne A 1, A 2, A 3 og LA 3: […]

b) andre lønklasser:

— op til en tredjedel af udnævnelserne, når det drejer sig om stillinger, der er blevet ledige

— op til halvdelen af udnævnelserne, når det drejer sig om nyoprettede stillinger.

Med undtagelse af lønklasse LA 3 finder denne bestemmelse anvendelse på grupper af seks stillinger, der skal besættes inden for hver lønklasse.«

8. Der henvises endvidere til vedtægtens artikel 91, stk. 1, som — såvel i den affattelse, der fandt anvendelse indtil den 30. april 2004, som i den affattelse, der finder anvendelse fra den 1. maj 2004 — bestemmer følgende:

»De Europæiske Fællesskabers Domstol kan afgøre enhver tvist mellem Fællesskaberne og en af de af denne vedtægt omfattede personer om lovligheden af en akt, der indeholder et klagepunkt imod denne person [...]. I tvister, der angår pengebeløb, har Domstolen fuld prøvelsesret.«

III — Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

9. Christos Gogos har været ansat ved De Europæiske Fællesskaber (nu »Den Europæiske Union«) siden 1981 og blev den 1. oktober 1986 udnævnt til tjenestemand i Kommissionen, hvor han blev indplaceret i lønklasse B 5.

10. I 1997 deltog Christos Gogos i Kommissionens interne udvælgelsesprøve KOM/A/17/96, der skulle give tjenestemænd i den daværende kategori B mulighed for forfremmelse til den daværende kategori A, nærmere bestemt til lønklasse A 7/A 6. Betingelserne for deltagelse i udvælgelsesprøven omfattede bl.a. krav om mindst syv års ansættelse i kategori B. Stillingsopslaget indeholdt endvidere bemærkning om, at udvalgte ansøgere normalt ville blive indplaceret i lønklasse A 7/A 6.

11. Christos Gogos opnåede ikke det nødvendige antal point under den mundtlige del af udvælgelsesprøven og blev derfor ikke optaget på listen over egnede ansøgere. Ved skrivelse af 15. december 1997 fik han meddelelse herom fra udvælgelseskomitéen.

12. Under den af Christos Gogos anlagte sag annullerede Retten i Første Instans ved dom af 23. marts 2000 [5] udvælgelseskomitéens afgørelse, navnlig fordi udvælgelseskomitéen ikke kunne garantere, at samtlige ansøgere var blevet behandlet lige under den mundtlige prøve.

13. Kommissionen inviterede derefter Christos Gogos til den 25. september 2000 at deltage i en anden mundtlig prøve, som han dog heller ikke bestod.

14. Christos Gogos indbragte ligeledes udvælgelseskomitéens anden afgørelse for Retten i Første Instans. Under sagens behandling for Retten blev der indgået forlig mellem Christos Gogos og Kommissionen. Som led i forliget frafaldt Christos Gogos sit krav om annullation af udvælgelseskomitéens afgørelse samt sit krav om erstatning. Til gengæld forpligtede Kommissionen sig til at gennemføre en tredje mundtlig prøve for Christos Gogos og at godtgøre ham de udgifter, der kan kræves erstattet [6].

15. Christos Gogos bestod endelig den tredje mundtlige prøve, der fandt sted den 8. november 2002. Ved skrivelse af 15. november 2002 meddelte Kommissionen ham herefter, at han nu var blevet optaget på listen over egnede ansøgere ved udvælgelsesprøve KOM/A/17/96.

16. Christos Gogos blev udnævnt til tjenestemand i kategori A med virkning fra den 1. april 2003. Den 31. marts 2003 modtog han meddelelse om ansættelsesmyndighedens afgørelse om, at han blev indplaceret i lønklasse A 7, tredje løntrin (herefter »indplaceringsafgørelsen«).

17. Den 30. juni 2003 påklagede Christos Gogos i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, indplaceringsafgørelsen og gjorde herved gældende, at der var sket tilsidesættelse af vedtægtens artikel 31 og 45 samt artikel 233 EF og af det forlig, der var blevet indgået under retssagen [7]. Han hævdede i det væsentlige, at han skulle stilles, som om han havde bestået udvælgelsesprøven allerede i december 1997. De fleste af de ansøgere, der havde bestået den pågældende udvælgelsesprøve, var allerede blevet forfremmet til den følgende højere lønklasse, A 6. For at udligne dette efterslæb i forhold til kollegerne finder Christos Gogos, at ansættelsesmyndigheden umiddelbart skal indplacere ham i lønklasse A 6 — og ikke i lønklasse A 7.

5 — Rettens dom af 23.3.2000, sag T-95/98, Gogos mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 51, og II, s. 219.

6 — Jf. Rettens kendelse af 21.10.2002, sag T-97/01, Gogos mod Kommissionen.

7 — Sag T-97/01, Gogos mod Kommissionen.

18. Christos Gogos' administrative klage blev afvist ved ansættelsesmyndighedens afgørelse af 24. november 2003 (herefter »klageafgørelsen«). Den 18. februar 2004 anlagde Christos Gogos herefter sag ved Retten i Første Instans. Over fire år senere, den 15. oktober 2008, frifandt Retten ved den anfægtede dom Kommissionen, men pålagde den i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, sammenholdt med artikel 88, at betale samtlige omkostninger i sagen.

19. Under den den 22. december 2008 [8] iværksatte appel har Christos Gogos nedlagt påstand om

— ophævelse af den af Retten i Første Instans afsagte dom

— annullation af afgørelsen om at indplacere appellanten i lønklasse A 7 samt af afgørelse af 24. november 2003 om afvisning af hans klage

— påkendelse ved Domstolen af sagens realitet og tilkendelse af en samlet erstatning på i alt 538 121,79 EUR til appellanten for det tab, han har lidt som følge af den retsstridige adfærd, som Kommissionen har udvist ved at træffe den retsstridige afgørelse, hvis virkninger er blevet gjort permanente ved reformen af vedtægten

— erstatning på 50 000 EUR som følge af den betydelige forsinkelse med at afsige dom i sagen i første instans, og

— tilpligtelse af Kommissionen til at betale appellantens sagsomkostninger ved førsteinstansen og i denne sag.

20. Kommissionen har på sin side nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes i det hele.

— Påstanden om erstatning for sagsbehandlingstiden tages ikke til følge.

— Appellanten tilpligtes at betale samtlige sagens omkostninger.

8 — Det originale appelskrift, der først blev indsendt pr. fax, blev indleveret til Domstolens Justitskontor den 24.12.2008.

21. Ved Domstolen blev der først indgivet skriftlige indlæg og derpå, den 28. januar 2010, afholdt mundtlig forhandling i sagen.

IV — Stillingtagen

22. Christos Gogos har fremført to anbringender til støtte for, at han anfægter den anfægtede dom (jf. afsnit A). Han har endvidere nedlagt særskilt påstand om erstatning for sagsbehandlingstiden for Retten i Første Instans (jf. afsnit B).

A — *De to anbringender*

23. Jeg vil først behandle de to anbringender, som Christos Gogos har gjort gældende til støtte for, at den anfægtede dom bør ophæves.

1. Indsigelsen om manglende efterprøvelse af flere anbringender i den anfægtede dom (første appelanbringende)

24. Det første anbringende vedrører de passager i dommens præmisser, hvor det drøftes, om Christos Gogos med rette blev indplaceret i den lavere lønklasse A 7, eller om han derimod umiddelbart skulle have været indplaceret i den højere lønklasse A 6. Christos Gogos kritiserer Retten for ikke at have efterprøvet fem af de seks søgsmålsgrunde, han havde gjort gældende, og følgelig uden tilstrækkelig begrundelse forkastede hans søgsmål om indplaceringsafgørelsen og klageafgørelsen.

25. Baggrunden for dette anbringende er den omstændighed, at Christos Gogos under sagen for førsteinstansen gjorde gældende, at der var sket tilsidesættelse af følgende bestemmelser eller retsprincipper: vedtægtens artikel 31, stk. 2, artikel 233 EF, ligebehandlingsprincippet, billighedsprincippet, princippet om god forvaltningsskik og princippet om at kunne komme i betragtning med henblik på en karriereudvikling [9]. Retten behandlede i den anfægtede dom imidlertid alene vedtægtens artikel 31, stk. 2, udførligt [10], hvorimod den kun viede tre korte præmisser til artikel 233 EF og de øvrige principper, som sagsøgeren havde henvist til [11].

9 — Jf. sammenfatningen i den anfægtede doms præmis 18.
10 — Den anfægtede doms præmis 27-43.
11 — Den anfægtede doms præmis 44-46.

a) Formaliteten

26. Formaliteten vedrørende det første anbringende er i grunden uproblematisk.

27. Der er bred enighed om, at indsigelsen om, at Retten ikke har taget stilling til en søgsmålsgrund, kan fortolkes som en indsigelse om manglende begrundelse [12]. Rettens begrundelsespligt fremgår af artikel 36, sammenholdt med artikel 53, stk. 1, i statutten for Domstolen. Spørgsmålet, om begrundelsen for en dom afsagt af Retten er utilstrækkelig, er ifølge fast retspraksis et retsspørgsmål, der som sådan kan rejses under en appelsag [13].

28. Desuagtet har Kommissionen kraftigt bestridt, at det første anbringende kan antages til realitetsbehandling. Ifølge Kommissionen gjorde Christos Gogos alene én ugyldighedsgrund gældende for førsteinstansen, idet han alene anfægtede, at der var sket tilsidesættelse af vedtægtens artikel 31, stk. 2. Henvisningen til de øvrige anførte bestemmelser og retsprincipper var rent supplerende. Når Christos Gogos nu efterfølgende søger at udvide de supplerende argumenter fra førsteinstanssagen, således at der bliver tale om selvstændige ugyldighedsgrunde, handler han i strid med sin egen holdning under førsteinstanssagen og gør i realiteten nye anbringender gældende, hvilket ikke er tilladt under en appelsag.

29. Denne indsigelse er ikke overbevisende.

30. Til forskel fra Kommissionen er det mig ikke muligt af sagens akter at udlede, at sagsøgerens argumentation for Retten nødvendigvis er udtryk for ét samlet anbringende. Det fremgår nemlig af en gennemgang af den stævning, som Christos Gogos indleverede til Retten, at artikel 233 EF, ligebehandlingsprincippet, billighedsprincippet, princippet om god forvaltningsskik og princippet om at kunne komme i betragtning med henblik på en karriereudvikling blev behandlet i særskilte afsnit af stævningen. Dette taler snarere for, at der er tale om selvstændige anbringender.

31. Noget andet fremgår heller ikke af førsteinstansens retsmøderapport og den anfægtede dom, som Kommissionen søger at hente støtte i. Retsmøderapporten indeholder alene en sammenfatning af sagsøgerens argumentation, som hverken udtrykkeligt henføres under en bestemt eller flere forskellige

12 — Domstolens dom af 1.10.1991, sag C-283/90 P, Vidrányi mod Kommissionen, Sml. I, s. 4339, præmis 29, og af 11.9.2003, sag C-197/99 P, Belgien mod Kommissionen, »Forges de Clabecq«, Sml. I, s. 8461, præmis 80-83; i samme retning Rettens dom af 8.6.2009, sag T-498/07 P, Krcova mod Domstolen, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 34; jf. endvidere forslag til afgørelse fra generaladvokat Lenz af 10.2.1994 i sag C-39/93 P, SFEI m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 2681, punkt 36.

13 — Dom af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Baustahlgewebe mod Kommissionen, Sml. I, s. 8417, præmis 25, af 7.5.1998, sag C-401/96 P, Somaco mod Kommissionen, Sml. I, s. 2587, præmis 53, af 16.12.2008, sag C-47/07 P, Masdar (UK) mod Kommissionen, Sml. I, s. 9761, præmis 76, og af 16.7.2009, sag C-385/07 P, Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland mod Kommissionen, Sml. I, s. 6155, præmis 71.

ugyldighedsgrunde [14]. Det hedder blot i den anfægtede dom, at sagsøgeren »navnlig« gør gældende, at vedtægtens artikel 31, stk. 2, er blevet tilsidesat, og at det »i øvrigt« »som følge« af denne tilsidesættelse gøres gældende, at der er sket en tilsidesættelse af de øvrige bestemmelser og retsprincipper, som han har anført [15]. Dette taler heller ikke nødvendigvis for, at der kun er blevet gjort ét anbringende gældende.

32. Bortset derfra ville det være udtryk for en overdreven formalisme og ville begrænse Domstolens rolle som appelinstans uforholdsmæssigt, såfremt man alene i den første betegnelse, »ακυρωτικοί λόγοι« [16], i appelskriftet søger at finde grundlag for en udvidelse af sagsgenstanden i forhold til førsteinstanssagen.

33. Det er ganske vist korrekt, at det i henhold til artikel 42, stk. 2, sammenholdt med artikel 118 i Domstolens procesreglement, ikke er tilladt at fremsætte nye anbringender under appelsagen. Ifølge fast retspraksis skal disse bestemmelser imidlertid blot forhindre, at sagsgenstanden udvides i forhold til de anbringender, som er blevet behandlet i første instans [17]. Det er ikke tilfældet i den foreliggende sag.

34. Christos Gogos' egentlige indsigelse vedrører den omstændighed, at der ikke i den anfægtede dom blev taget tilstrækkeligt hensyn til de anbringender, han fremførte under førsteinstanssagen [18]. Appellanten gør således ikke indholdsmæssigt nye anbringender gældende for Domstolen, men ønsker alene en undersøgelse af, om Retten tog stilling til det processtof, der blev behandlet allerede i førsteinstansen, på en sådan måde, at det opfylder de retlige krav til domsbegrundelsen. Besvarelsen af dette spørgsmål er en »arketypisk« opgave for Domstolen som appelinstans.

35. Det første anbringende kan således antages til realitetsbehandling.

b) Spørgsmålet, om anbringendet er begrundet

36. Det første appelanbringende kan tages til følge, såfremt Retten ikke i den anfægtede dom har opfyldt sin begrundelsespligt i henhold til artikel 36, sammenholdt med artikel 53, stk. 1, i statutten for Domstolen.

14 — Punkt 25-31 i retsmøderapporten fra førsteinstanssagen.

15 — Præmis 18 i den anfægtede dom.

16 — Dansk: »ugyldighedsgrunde« eller »annullationsgrunde«.

17 — Dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., Sml. I, s. 1981, præmis 57-59, af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P — C-208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 165, af 18.1.2007, sag C-229/05 P, PKK og KNK mod Rådet, Sml. I, s. 439, præmis 66, og af 2.4.2009, sag C-202/07 P, France Télécom mod Kommissionen, Sml. I, s. 2369, præmis 60.

18 — Det fremgår af en betragtning af Christos Gogos' stævning til Retten, jf. præmis 27-41, at omkring halvdelen af hans skriftlige argumentation for førsteinstansen vedrørte artikel 233 EF og principperne om ligebehandling, billighed, god forvaltningsskik og om at kunne komme i betragtning med henblik på en karriereudvikling.

37. Det fremgår af fast retspraksis, at begrundelsen for en dom klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som Retten har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne beslutning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret [19].

38. Derimod kan Rettens forpligtelse til at begrunde sine afgørelser ikke fortolkes som en forpligtelse til at tage nærmere stilling til hvert eneste anbringende, som er blevet påberåbt for førsteinstansen, navnlig når det pågældende argument ikke var tilstrækkeligt klart og præcist [20]. Tværtimod kan begrundelsen for dommen endda fremgå indirekte, forudsat at de berørte parter kan få kendskab til begrundelsen for, at Retten ikke har godtaget deres argumenter, og således at Domstolen kan råde over de oplysninger, der er nødvendige for, at den kan udøve sin prøvelsesret [21]. Det skal således fremgå af domsbegrundelsen, at Retten har undersøgt samtlige de retskrænkelser, der er blevet gjort gældende for førsteinstansen [22].

39. Den anfægtede dom opfylder disse krav. Efter at have forkastet indsigelsen om, at vedtægtens artikel 31, stk. 2, var tilsidesat [23], bemærkede Retten, at de øvrige uregelmæssigheder, som Christos Gogos havde påberåbt sig vedrørende artikel 233 EF, ligebehandlingsprincippet, billighedsprincippet, princippet om god forvaltningsskik og princippet om at kunne komme i betragtning med henblik på en karriereudvikling »følgelig ikke kunne have indflydelse på lovligheden af afgørelsen om indplacering« [24].

40. Retten ignorerede således ikke de øvrige bestemmelser eller retsprincipper, som Christos Gogos havde påberåbt sig, men tog stilling til dem — om end yderst kortfattet. Det fremgår uden vanskeligheder af den citerede passage fra dommen, at Retten forkastede de pågældende anbringender med samme begrundelse som den, hvormed den forinden havde forkastet det anbringende, der støttedes på vedtægtens artikel 31, stk. 2.

41. Christos Gogos har heroverfor anført, at Retten burde have foretaget en særskilt vurdering, navnlig af ligebehandlingsprincippet, og ikke ladet det være omfattet af efterprøvelsen af vedtægtens artikel 31, stk. 2.

42. Hertil bemærkes, at ligebehandlingsprincippet behandles i to særskilte præmisser i den anfægtede dom [25]. Retten redegør her — om end igen meget kortfattet — for sin retsopfattelse af, hvorfor Christos Gogos ikke i den foreliggende sag, især under påberåbelse af ligebehandlingsprincippet, kunne blive indplaceret i den højere lønklasse. Retten fandt for det første, at påberåbelse af ligebehandlingsprincippet ikke kan komme i betragtning, fordi hver enkelt stilling kræver

19 — Dom af 14.5.1998, sag C-259/96 P, Rådet mod de Nil und Impens, Sml. I, s. 2915, præmis 32 og 33, og dommen i sagen France Télécom mod Kommissionen, nævnt i fodnote 17, præmis 29.

20 — Dom af 6.3.2001, sag C-274/99 P, Connolly mod Kommissionen, Sml. I, s. 1611, præmis 121, og af 9.9.2008, forenede sager C-120/06 P og C-121/06 P, FIAMM og FIAMM Technologies mod Rådet og Kommissionen (»FIAMM«), Sml. I, s. 6513, præmis 91, samt dommen i sagen France Télécom mod Kommissionen, nævnt i fodnote 17, præmis 30.

21 — Dom af 2.4.2009, sag C-431/07 P, Bouygues og Bouygues Télécom mod Kommissionen, Sml. I, s. 2665, præmis 42, og af 16.7.2009, sag C-440/07 P, Kommissionen mod Schneider Electric, Sml. I, s. 6413, præmis 135.

22 — Dom af 25.10.2007, sag C-167/06 P, Komninou m.fl. mod Kommissionen, præmis 22.

23 — Præmis 27-43 i den anfægtede dom.

24 — Præmis 44 i den anfægtede dom.

25 — Præmis 45 og 46 i den anfægtede dom.

en konkret afgørelse vedrørende vurderingen af den fremtidige tjenestemands kvalifikationer. For det andet er der allerede blevet taget hensyn til tjenestemandens særlige faglige erfaring i forbindelse med den pågældendes forfremmelse til den højere lønklasse.

43. Det er muligt, at Christos Gogos ikke er enig i Rettens betragtninger i sagen. Dette ændrer imidlertid ikke den omstændighed, at Retten har taget stilling til hans anbringende. Den omstændighed, at Retten indholdsmæssigt er kommet til et andet resultat end appellanten, kan ikke i sig selv behæfte den anfægtede dom med en mangelfuld begrundelse [26].

44. Ud fra en samlet betragtning skal det første appelanbringende følgelig forkastes.

2. Spørgsmålet om, under hvilke omstændigheder der ex officio skal tilkendes erstatning (andet appelanbringende)

45. Det andet anbringende vedrører spørgsmålet, om Retten ex officio kunne, og om den i givet fald skulle, have tilkendt Christos Gogos en erstatning. Han har gjort gældende, at Retten har tilsidesat den fulde prøvelsesret, der tilkommer den i tvister angående pengebeløb. Ifølge Christos Gogos kunne førsteinstansen i henhold hertil ex officio tilkende ham en erstatning.

46. Appellanten anfægter med dette anbringende navnlig den anfægtede doms præmis 47, hvori Retten bemærkede følgende: Da det var nødvendigt at afholde endnu en mundtlig prøve, forpassede Christos Gogos eventuelt muligheden for et tidligere avancement inden for A-kategorien og dermed muligheden for tidligere forfremmelse inden for sin nye lønklasse. Christos Gogos har imidlertid ikke i denne forbindelse nedlagt påstand om en erstatning for Retten [27].

a) Formaliteten

47. Ifølge Kommissionen kan det andet appelanbringende ikke antages til realitetsbehandling. Kommissionen har gjort gældende, at Christos Gogos under den hidtidige retssag alene har nedlagt påstand om annullation af indplacerings- og klageafgørelsen. Han har på intet tidspunkt fremsat krav om erstatning, og et sådant krav, der først fremsættes under en appelsag, kan ikke admitteres.

26 — Dom af 7.6.2007, sag C-362/05 P, Wunenburger mod Kommissionen, Sml. I, s. 4333, præmis 80.

27 — I parentes bemærkes, at Retten fejlagtigt henviser til en mundtlig forhandling i »september 2002«, der fandt sted som følge af dommen i sagen Gogos mod Kommissionen. Som Christos Gogos nemlig med rette har anført, fandt den omhandlede mundtlige forhandling ikke sted i september 2002, men i november 2002, og vedrørte heller ikke en tidligere dom i sagen Gogos mod Kommissionen, men det forlig, der blev indgået mellem parterne under sag T-97/01.

48. Det er korrekt, at Christos Gogos ikke efter det af ham oplyste formelt gjorde krav gældende om erstatning for Retten.

49. Desuagtet kan Kommissionens formalitetsindsigelse ikke tages til følge. Kommissionen bortser fra det egentlige formål med Christos Gogos' andet anbringende. Det omtvistede spørgsmål er, om Retten *ex officio* — dvs. *uden* at der er nedlagt påstand herom — kunne og skulle have tilkendt ham erstatning.

50. Spørgsmålet, om Retten kunne og i givet fald sågar havde pligt til ex officio at tilkende Christos Gogos en økonomisk godtgørelse, er et retsspørgsmål, der kan efterprøves under en appelsag. Det er ikke en betingelse for påkendelse heraf, at den pågældende har fremsat et selvstændigt erstatningskrav i første instans. Spørgsmålet opstår derimod ifølge sin natur navnlig i de tilfælde, hvor sagsøgeren ikke har nedlagt en sådan påstand under førsteinstanssagen.

51. Ved at rejse dette problem under appelsagen udvider Christos Gogos ikke sagens genstand, men ønsker Domstolens prøvelse af, om Retten under behandlingen af førsteinstanssagen tog stilling til processtoffet i overensstemmelse med de retlige krav, der gælder herom, og om den herved bragte samtlige retligt tilladte og foreskrevne foranstaltninger i anvendelse.

52. Retsbeskyttelsen ville miste sin betydning i denne henseende, såfremt det var en ufravigelig betingelse for realitetsbehandling af en appel, at der er nedlagt påstand om erstatning for førsteinstansen. Det ville ikke være foreneligt med princippet om effektiv retsbeskyttelse.

53. Herefter skal det andet anbringende antages til realitetsbehandling.

b) Realiteten

54. Det er en forudsætning for, at det andet appelanbringende kan tages til følge, at Retten i den foreliggende sag havde kompetence til ex officio at tilkende Christos Gogos erstatning, og at den undlod at udnytte denne kompetence [28].

28 — I samme retning ligeledes dom af 18.12.2007, sag C-135/06 P, Weißenfels mod Parlamentet, Sml. I, s. 12041, præmis 69.

i) Fuld prøvelsesret i henhold til vedtægten i tvister, der angår pengebeløb

55. Vedtægtens artikel 91, stk. 1, andet punktum, tillægger Den Europæiske Unions Domstol fuld prøvelsesret i tvister angående pengebeløb mellem tjenestemandsansatte ved Unionen og ansættelsesmyndigheden.

56. Begrebet »tvister, der angår pengebeløb« må ikke fortolkes snævert.

57. Der foreligger ganske vist navnlig tvist om pengebeløb, når den pågældende tjenestemand under en sag i henhold til artikel 270 TEUF har nedlagt påstand om en pengeydelse, f.eks. om betaling af en erstatning eller om beløb, som sidstnævnte mener at være berettiget til i henhold til vedtægten eller en anden retsakt, som regulerer ansættelsesforholdet [29]; der kan bl.a. være tale om løn, visse tillæg og sociale ydelser i henhold til vedtægten eller om morarenter [30].

58. Endvidere kan der selv under dække af et annullationssøgsmål fra en tjenestemand, der hermed søger ophævelse af en afgørelse vedrørende sin tjenesteretlige stilling, være tale om en tvist, der angår pengebeløb [31]. I den foreliggende sag er det af særlig interesse, at tillige et søgsmål fra en tjenestemand, hvormed denne ønsker sin indplacering undergivet retlig prøvelse, udløser en tvist om pengebeløb [32]. Det bygger på den idé, at ansættelsesmyndighedens afgørelse om indplacering af en tjenestemand har direkte betydning for hans formueretlige krav, navnlig lønnens størrelse i henhold til vedtægten, foruden for den pågældendes karriere og hans personlige stilling inden for forvaltningshierarkiet.

59. Henset hertil var der ligeledes i den foreliggende sag tale om en tvist, der angår pengebeløb, hvorunder Retten havde fuld prøvelsesret i henhold til vedtægtens artikel 91, stk. 1, andet punktum.

60. Den fulde prøvelsesret, der indrømmes Unionens retsinstanser i vedtægtens artikel 91, stk. 1, andet punktum, indebærer, at vedkommende retsinstans i de tvister, den behandler, skal finde en fuldstændig løsning [33]. Unionens retsinstanser skal således — såfremt rent formueretlige aspekter af den pågældende tvist berøres — ikke begrænse

29 — Dommen i sagen Weißenfels mod Parlamentet, nævnt i fodnote 28, præmis 65.

30 — Dommen i sagen Weißenfels mod Parlamentet, nævnt i fodnote 28, navnlig præmis 62 og 66, og dom af 17.4.1997, sag C-90/95 P, de Compte mod Parlamentet, Sml. I, s. 1999, præmis 45.

31 — Domstolens dom af 5.6.1980, sag 24/79, Oberthür mod Kommissionen, Sml. s. 1743, præmis 14, og af 27.10.1987, forenede sager 176/86 og 177/86, Houyoux og Guery mod Kommissionen, Sml. s. 4333, præmis 16, sammenholdt med præmis 1; jf. endvidere Rettens dom af 12.5.1998, sag T-159/96, Wenk mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 193, og II, s. 593, præmis 122, af 31.3.2004, sag T-10/02, Girardot mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 109, og II, s. 483, præmis 89, og af 8.9.2009, sag T-404/06 P, ETF mod Landgren, Sml. II, s. 2841, præmis 233.

32 — Dom af 8.7.1965, sag 83/63, Krawczynski mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 105, org.ref.: Rec. s. 773, på s. 786.

33 — Dommen i sagen Weißenfels mod Parlamentet, nævnt i fodnote 28, præmis 67, og dom af 17.12.2009, sag C-197/09, M mod EMEA RX-II, Sml. I, s. 12033, præmis 56.

sig til blot at kontrollere, om Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer har handlet retmæssigt, men har kompetence til tillige at efterprøve, om de er hensigtsmæssige. For så vidt angår rent formueretlige aspekter af den pågældende tvist kan Unionens retsinstanser således erstatte ansættelsesmyndighedens vurdering med deres egen og ikke alene ophæve dens afgørelser, men tillige ændre deres indhold.

61. Ifølge retspraksis omfatter den fulde prøvelsesret beføjelse til i givet fald *ex officio* — dvs. selv om der ikke formelt er nedlagt påstand herom — at dømme sagsøgte til betaling af en erstatning for det tab, der er forvoldt ved tjenestefejl og i påkommende tilfælde at ansætte tabet efter ret og billighed på baggrund af samtlige foreliggende omstændigheder [34].

62. Ved tvister vedrørende afgørelser om indplacering betyder dette, at Unionens retsinstanser ganske vist kun kan efterprøve lovligheden af en tjenestemands indplacering som sådan og ikke selv kan træffe afgørelse eller ændre afgørelsen. De har imidlertid kompetence til — i givet fald ex officio — at tilkende den pågældende tjenestemand erstatning for eventuelle tjenestefejl, som ansættelsesmyndigheden har begået i forbindelse med afgørelsen om indplacering af tjenestemanden.

34 — Dommen i sagen Oberthür mod Kommissionen, nævnt i fodnote 31, præmis 14, og i sagen Houyoux og Guery mod Kommissionen, nævnt i fodnote 31, præmis 16, dom af 21.2.2008, sag C-348/06 P, Kommissionen mod Girardot, Sml. I, s. 833, præmis 58, og dommen i sagen M mod EMEA, nævnt i fodnote 33, præmis 56, samt tillige dommen i sagen Wenk mod Kommissionen, nævnt i fodnote 31, præmis 122; allerede dom af 16.12.1960, sag 44/59, Fiddelaar mod Kommissionen, Sml. 1954-1964, s. 203, org.ref.: Rec. s. 1077, på s. 1093, bygger på denne betragtning.

ii) Idé og formål med ex officio at tilkende erstatning inden for rammerne af den fulde prøvelsesret

63. I den foreliggende sag har Retten end ikke en passant behandlet spørgsmålet, om Kommissionen ex officio ville kunne pålægges at betale erstatning. Retten anførte blot lapidarisk, at Christos Gogos ikke havde nedlagt påstand om en erstatning [35].

64. Dette kunne lade formode, at Retten undlod at tage sagens karakter af en tvist angående et pengebeløb som omhandlet i vedtægtens artikel 91, stk. 1, andet punktum, i betragtning. Retten var eventuelt ikke opmærksom på, at den havde fuld prøvelsesret for så vidt angår sagens rent formueretlige aspekter, hvilket ikke mindst omfatter retten til ex officio at tilkende erstatning [36].

65. Om Retten imidlertid reelt undlod at udnytte sin kompetence og dermed begik en retlig fejl, kan stå hen. Betingelserne for, at Kommissionen ex officio pålægges at betale erstatning, forelå nemlig ikke i denne situation.

35 — Præmis 47 i den anfægtede dom.

36 — Jf. ovenfor i punkt 60 og 61 i dette forslag til afgørelse.

66. Kompetencen til ex officio at tilkende tjenestemænd erstatning skal nemlig først og fremmest give Unionens retsinstanser mulighed for at sikre, at annullationsdomme i tjenestemandssager får effektiv virkning [37]. Såfremt den (fuldstændige eller delvise) ophævelse af en afgørelse fra ansættelsesmyndigheden, der er behæftet med retlige fejl, ikke er tilstrækkelig til at medvirke til, at den pågældende tjenestemands rettigheder gennemføres, eller effektivt at sikre hans interesser, kan Unionens retsinstanser ex officio tilkende ham erstatning.

67. I den foreliggende sag konkluderede Retten imidlertid, at Kommissionens indplaceringsafgørelse og klageafgørelse ikke var behæftet med retlige fejl. Da Retten følgelig ikke ophævede de to afgørelser, havde den heller ikke anledning til at sikre dommens effektive virkning ved ex officio at tilkende erstatning. Denne fremgangsmåde kan ikke kritiseres ud fra en retlig betragtning.

68. I parentes bemærkes endvidere, at det på forhånd ikke kunne komme på tale at yde erstatning til Christos Gogos for følgerne af *lovlig* forvaltning i den foreliggende sag. Bortset fra, at det endnu ikke er endeligt afklaret i EU-retten, om og under hvilke betingelser der skal ydes en sådan erstatning [38], er årsagen til de ulemper, som Christos Gogos har lidt med hensyn til sin løn og sin karriere i den nye lønklasse A, ikke afgørelsen om indplacering og klage, men de retlige fejl, som Kommissionen begik under udvælgelsesproceduren [39].

69. Det andet anbringende er følgelig ugrundet.

3. Afsluttende bemærkninger

70. For fuldstændighedens skyld bemærkes, at afgørelsen om indplacering af en tjenestemand ikke er en passende ramme for udligning af eventuelle skadevirkninger, som den pågældende tjenestemand har lidt som følge af fejl i forbindelse med gennemførelsen af en forudgående udvælgelsesprøve.

71. Rettens antagelse af, at vedtægtens artikel 31, stk. 2, ikke finder anvendelse vedrørende en intern udvælgelsesprøve, er ganske vist yderst tvivlsom [40]. Formålet med denne bestemmelse er nemlig, at en institution som arbejdsgiver skal have mulighed for at rekruttere en person, der på grund af forholdene på arbejdsmarkedet kunne tænkes at få en række

37 — Rettens dom i sagen Girardot mod Kommissionen, nævnt i fodnote 31, præmis 26.

38 — Efter FIAMM-dommen, nævnt i fodnote 20, navnlig præmis 174-179, er erstatning for følgerne af unionsinstitutionernes lovlige *legislative* virksomhed normalt udelukket på EU-rettens nuværende stadium. Spørgsmålet om erstatning for følgerne af lovlig *forvaltning* er derimod fortsat ubesvaret.

39 — Jf. nedenfor i punkt 70-79 i dette forslag til afgørelse.

40 — Den anfægtede doms præmis 30-35.

tilbud fra andre mulige arbejdsgivere [41]. Til forskel fra hvad der synes at være Rettens opfattelse, er en sådan konkurrencesituation mellem Unionens institutioner og private arbejdsgivere på ingen måde udelukket for så vidt angår interne ansøgere. Også den, der allerede er beskæftiget i en unionsinstitution, kan jo blive fristet til at vende denne ryggen og skifte til den private sektor eller en anden international institution, såfremt tilbuddene fra eksterne arbejdsgivere anses for mere attraktive end den pågældendes indplacering og karriereudsigter ved en tjenestemandsansættelse i Unionen. Dette gælder navnlig mange med en højere uddannelse, der er ansat i stillinger i lønklasse B eller C.

72. Spørgsmålet, om vedtægtens artikel 31, stk. 2, kan finde anvendelse i den foreliggende sag, kan dog sluttelig stå hen. Ifølge artikel 31, stk. 2, er det nemlig kun undtagelsesvist muligt at fravige princippet i stk. 1 om indplacering på det laveste løntrin i lønklassen [42], nemlig når det er i overensstemmelse med tjenestens behov, eller der er en reel begrundelse herfor, henset til den pågældendes særlige kvalifikationer eller særlige faglige erfaring [43]. Der skal med andre ord være tale om en særligt kvalificeret ansøger [44]. Det ville være misbrug af ordningen i vedtægtens artikel 31, stk. 2, såfremt man anvendte bestemmelsen til trods for, at de nævnte betingelser ikke er opfyldt, for at udligne visse skadevirkninger i en tjenestemands karriereforløb.

73. Christos Gogos kan heller ikke på grundlag af det almindelige ligebehandlingsprincip udlede et krav på indplacering i en højere lønklasse. Dette princip fastslår, at ensartede situationer ikke må behandles forskelligt og forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre forskelsbehandlingen er objektivt begrundet [45]. De omstændigheder, som kendetegner forskellige situationer og dermed deres sammenlignelighed, skal navnlig fastlægges og vurderes på grundlag af indholdet af og formålet med den foranstaltning, der skal træffes [46].

74. Indholdet af og formålet med en indplaceringsafgørelse i henhold til vedtægtens artikel 31 er alene i tjenestens interesse at klassificere den pågældende tjenestemand i en lønklasse i hans stillingsgruppe i overensstemmelse med hans kvalifikationer. Domstolen er ikke bekendt med holdepunkter for, at Christos Gogos for så vidt angår disse kriterier befandt sig i en anden situation i forhold til andre ansøgere, der havde bestået den interne udvælgelsesprøve. Hvad angår ligebehandlingsprincippet kan det følgelig heller ikke kritiseres, at han blev indplaceret i samme lønklasse, A 7, som andre ansøgere, der havde bestået prøven. Eventuelle uregelmæssigheder i forbindelse med gennemførelsen af udvælgelsesprøven og den deraf følgende forsinkede udnævnelse af en

41 — Dom af 1.7.1999, sag C-155/98 P, Alexopoulou mod Kommissionen, Sml. I, s. 4069, præmis 34-36.

42 — Domstolens dom af 6.6.1985, sag 146/84, De Santis mod Revisionsretten, Sml. s. 1723, præmis 9, og dommen i sagen Alexopoulou mod Kommissionen, nævnt i fodnote 41, præmis 32, 33 og 36, samt Rettens dom af 17.12.2003, sag T-133/02, Chawdhry mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 329, og II, s. 1617, præmis 36, og af 11.12.2009, sag T-436/07 P, Giannopoulos mod Rådet, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 34 og 52.

43 — Dommen i sagen De Santis mod Revisionsretten, nævnt i fodnote 42, præmis 9.

44 — Dommen i sagen Alexopoulou mod Kommissionen, nævnt i fodnote 41, præmis 31, 34 og 36.

45 — Dom af 10.1.2006, sag C-344/04, IATA og ELFAA, Sml. I, s. 403, præmis 95, af 3.5.2007, sag C-303/05, Advocaten voor de Wereld, Sml. I, s. 3633, præmis 56, af 16.12.2008, sag C-127/07, Arcelor Atlantique og Lorraine m.fl., Sml. I, s. 9895, præmis 23, og af 7.7.2009, sag C-558/07, S.P.C.M. m.fl., Sml. I, s. 5783, præmis 74.

46 — Arcelor-dommen, nævnt i fodnote 45, præmis 26.

tjenestemand til en stilling er derimod ikke et relevant sammenligningsgrundlag i relation til indplaceringsafgørelsen.

75. Det er ganske vist ubestrideligt, at Christos Gogos, som følge af at den mundtlige prøve måtte gå om to gange — hvilket forhalede forløbet af udvælgelsesprøven — fortabte sin mulighed for et tidligere avancement til lønklasse A og følgelig til tidligere at opnå forfremmelse inden for sin nye stillingsgruppe [47]. Den deraf følgende materielle og ideelle skade er imidlertid ikke en følge af den indplaceringsafgørelse og den klageafgørelse, der er omtvistede i den foreliggende sag. Selv om disse to afgørelser havde været retsstridige, ville Retten således ikke ex officio kunne have taget hensyn til disse skader uden at tilsidesætte princippet »*ne ultra petita*«.

76. Skaden skyldes som allerede nævnt [48] tværtimod de retlige fejl ved gennemførelsen af den daværende udvælgelsesprøve. Christos Gogos kunne have gjort den gældende under de to tidligere retssager [49] med samtlige de ham til rådighed stående processuelle midler.

77. For så vidt angår den første af disse retssager bemærkes, at Christos Gogos alene havde nedlagt påstand om godtgørelse for *ideel* skade under annullationssøgsmålet vedrørende udvælgelseskomitéens afgørelse. Under henvisning til at annullation af udvælgelseskomitéens afgørelse var tilstrækkelig oprejsning for den skade, sagsøgeren havde lidt, tog Retten ikke påstanden til følge [50]. Denne dom har i mellemtiden fået retskraft.

78. For så vidt angår den anden retssag bemærkes, at Christos Gogos med det forlig, han indgik med Kommissionen, gav afkald på samtlige erstatningskrav, som han havde gjort gældende [51]. Da der ikke er grundlag for at antage, at det udenretlige forlig mellem Christos Gogos og Kommissionen er ugyldigt eller anfægteligt, kan appellanten nu ikke længere kræve erstatning for den skade, som er omfattet af forliget.

79. Kun såfremt det måtte vise sig, at der er lidt betydelige tab, som Christos Gogos ikke allerede gyldigt har givet afkald på erstatning for, kan der på indeværende tidspunkt overhovedet blive tale om erstatning for tab af muligheden for en tidligere forfremmelse. Såfremt de øvrige betingelser for at gøre offentligt ansvar gældende er opfyldt [52], og såfremt kravet endnu ikke er forældet, har Christos Gogos fortsat mulighed for at gøre sådanne eventuelle tab gældende.

47 — I præmis 47 i den anfægtede dom antydes ikke noget andet af Retten. Jf. generelt med hensyn til tab af en chance som erstatningsberettigende skade dommen i sagen Kommissionen mod Girardot, nævnt i fodnote 34, præmis 54 og 55; jf. ligeledes Rettens dom af 26.6.1996, sag T-91/95, de Nil og Impens mod Rådet, Sml. Pers. I-A, s. 327, og II, s. 959, præmis 38, hvilket på dette punkt ikke blev draget i tvivl ved Domstolens dom i sagen Rådet mod de Nil og Impens, nævnt i fodnote 19.

48 — Jf. ovenfor i punkt 68 i dette forslag til afgørelse.

49 — Sag T-95/98 og T-97/01, jf. ovenfor i punkt 11-14 i dette forslag til afgørelse.

50 — Dommen i sagen Gogos mod Kommissionen, nævnt i fodnote 5, præmis 60-62.

51 — Kendelsen i sagen Gogos mod Kommissionen, nævnt i fodnote 6, præmis 2.

52 — Jf. bl.a. dommen i sagen Kommissionen mod Girardot, nævnt i fodnote 34, præmis 52.

4. Foreløbig konklusion

80. Da ingen af de to påberåbte anbringender kan tages til følge, skal appellen forkastes i det hele.

81. Det følger heraf, at påstandene om annullation af indplaceringsafgørelsen og klageafgørelsen samt om en erstatning på 538 121,79 EUR er uden genstand, idet samtlige disse påstande forudsætter, at den anfægtede dom forudgående blev ophævet.

B — *Særskilt påstand om erstatning for lang sagsbehandlingstid for førsteinstansen*

82. Christos Gogos har endelig nedlagt påstand om, at Domstolen tilkender ham passende erstatning for den — efter hans opfattelse — urimeligt lange sagsbehandlingstid for Retten i Første Instans. Med udgangspunkt i Baustahlgewebe-sagen [53] foreslår han en erstatning på 50 000 EUR.

53 — Baustahlgewebe-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis141.

83. Som Domstolen imidlertid fastslog i FIAMM-dommen [54], kan et sådant særskilt erstatningskrav ikke antages til realitetsbehandling under appelsagen. Det fremgår af artikel 133, stk. 1, i Domstolens procesreglement, at de under en appel nedlagte påstande skal gå ud på, at Rettens dom ophæves helt eller delvist, og, alt efter omstændighederne, at der helt eller delvist gives medhold i de i første instans nedlagte påstande. Der kan ikke nedlægges nye påstande.

84. Den urimeligt lange sagsbehandlingstid for førsteinstansen kan alene gøres gældende under appelsagen, såfremt den ifølge en af procesdeltagerne har haft indflydelse på førsteinstansens afgørelse og følgelig kan danne grundlag for, at dommen ophæves [55]. Dette er imidlertid ikke blevet gjort gældende af Christos Gogos i den foreliggende sag.

85. På denne baggrund må hans påstand om erstatning afvises.

86. Blot for fuldstændighedens skyld bemærkes, at det naturligvis står Christos Gogos frit for som følge af sagsbehandlingstiden at rejse erstatningssøgsmål i henhold til artikel 268

54 — FIAMM-dommen, nævnt i fodnote 20, navnlig præmis 205 og 211.

55 — Baustahlgewebe-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis 49, FIAMM-dommen, nævnt i fodnote 20, præmis 203, og dommen i sagen Der Grüne Punkt, nævnt i fodnote 13, præmis 190-193.

TEUF, sammenholdt med artikel 340, stk. 2, TEUF [56], mod Den Europæiske Union [57]. En erstatning i henhold hertil skulle da ikke udredes af Europa-Kommissionen, men af Den Europæiske Unions Domstol som institution.

87. Under en sådan sag ville det for første skulle undersøges, om varigheden af sagen for førsteinstansen i den foreliggende sag var uforholdsmæssigt lang, således at der er sket tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang inden for en rimelig frist [58]. Dette vurderes på grundlag af omstændighederne i den enkelte sag, såsom sagens kompleksitet og parternes adfærd [59].

88. Den samlede sagsbehandlingstid for Retten androg i den foreliggende sag omkring fire år og otte måneder [60]. Det er navnlig bemærkelsesværdigt, at der hengik mere end tre år fra afslutningen af den skriftlige forhandling og retsmødet i første instans [61]. Med forbehold for en nærmere undersøgelse under en eventuel erstatningssag forekommer denne sagsbehandlingstid ikke begrundet hverken som følge af den særlige kompleksitet med hensyn til sagens materie, de rejste faktiske og retlige spørgsmål eller parternes adfærd. Det er selvindlysende, at problemer i forbindelse med Rettens interne organisation, f.eks. den regelmæssige nybesættelse af dommerembederne, ikke må blive til skade for de retsundergivne. Kommissionen har ganske vist henvist til, at Retten i den relevante periode skulle behandle væsentligt flere sager end på tidspunktet for Baustahlgewebe-dommen, men den nævner ikke, at Retten nu har betydeligt flere medlemmer og personale end dengang.

V — Sagens omkostninger

89. I henhold til procesreglementets artikel 122, stk. 1, træffer Domstolen afgørelse om sagens omkostninger, såfremt appellen forkastes. Afgørelsen om sagens omkostninger har i den foreliggende sag navnlig betydning, for så vidt som Kommissionen som yderligere procesdeltager er repræsenteret af en advokat.

90. Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, sammenholdt med artikel 118, pålægges det principielt den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Som det endvidere fremgår af procesreglementets artikel 122, stk. 2, første led, finder denne bestemmelse tillige anvendelse ved appel, som tjenestemænd og øvrige ansatte i Unionen iværksætter mod

56 — Tidligere artikel 235 EF, sammenholdt med artikel 288, stk. 2, EF.

57 — Der Grüne Punkt-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis 195.

58 — Baustahlgewebe-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis 21, og Der Grüne Punkt-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis 177-179.

59 — Der Grüne Punkt-dommen, nævnt i fodnote 13, præmis 181.

60 — Stævningen i førsteinstanssagen blev indleveret den 18.2.2004, og den anfægtede dom blev afsagt den 15.2.2008.

61 — Den skriftlige procedure i førsteinstanssagen afsluttedes med forkyndelse af duplikken den 17.11.2004, og den mundtlige forhandling fandt sted den 15.2.2008.

denne. Da Christos Gogos i det hele har tabt sagen, burde han pålægges at bære sine egne omkostninger og betale Kommissionens omkostninger i overensstemmelse med Kommissionens påstand herom.

91. Som en undtagelse fra den almindelige bestemmelse om sagsomkostninger i procesreglementets artikel 69, stk. 2, kan Domstolen imidlertid ved appel, der iværksættes af tjenestemænd eller øvrige ansatte i en institution, i henhold til procesreglementets artikel 122, stk. 2, andet led, fordele sagens omkostninger mellem parterne, såfremt det findes rimeligt.

92. For så vidt angår den foreliggende sag bemærkes for det første, at det utvivlsomt må tages i betragtning, at de anbringender, som Christos Gogos har gjort gældende, og de af ham nedlagte påstande ikke blev taget til følge, idet de støttedes på urigtige retlige betragtninger.

93. For det andet bemærkes imidlertid, at Kommissionen ved sin adfærd afgørende har bidraget til at forlænge sagsbehandlingstiden. Såfremt det ikke havde været nødvendigt for Kommissionen at gennemføre den interne udvælgelsesprøve tre gange for at sikre Christos Gogos en mundtlig prøve i overensstemmelse med reglerne, kunne den foreliggende sag have været undgået [62].

94. For appellanten var det var endvidere et legitimt hensyn at opnå en passende godtgørelse for, at han forpassede chancen for tidligere, end det faktisk skete, at blive forfremmet til kategori A. Da han i den foreliggende appelsag søgte at opnå, at han fik tilkendt godtgørelse med henvisning til muligheden for at få tilkendt en økonomisk kompensation ex officio, kan dette kun i begrænset omfang lægges ham til last, når henses til, at der ikke findes en fast retspraksis inden for dette område.

95. Ud fra en samlet betragtning finder jeg således, at billighedshensyn tilsiger, at undtagelsesbestemmelsen i procesreglementets artikel 122, stk. 2, andet led, bør finde anvendelse, og at omkostningerne i forbindelse med den foreliggende appelsag som en undtagelse fra den almindelige omkostningsbestemmelse i procesreglementets artikel 69, stk. 2, fordeles mellem parterne. Jeg finder det rimeligt, at hver part pålægges at bære sine egne omkostninger.

62 — Jf. allerede de af Retten i Første Instans anførte betragtninger i den anfægtede doms præmis 51.

VI — Forslag til afgørelse

96. På baggrund af det foranstående foreslår jeg Domstolen at træffe følgende afgørelse:

»1) Appellen forkastes.

2) Den af Christos Gogos nedlagte påstand om erstatning for varigheden af førsteinstanssagen afvises.

3) Hver part bærer sine egne omkostninger.«